

Sl. No. :

135(G)

(February, 2025)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 6 વિભાગો છે.
- 2) બધાજ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.
- 3) Z-કોષ્ટકનો ઉપયોગ કરી શકાશે. સાઠા ગણનચંત્રનો ઉપયોગ માન્ય છે.

વિભાગ - A

■ નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી સાચો જવાબ લખો. દરેકનો 1 ગુણ છે. [20]

- 1) જીવનનિર્વાહ ખર્ચના સૂચક આંકની રચનામાં કયા ભાવ ધ્યાનમાં લેવાય છે ?
  - (A) બજાર ભાવ
  - (B) જથ્થાબંધ ભાવ
  - (C) સરેરાશ ભાવ
  - (D) ઘૂટક ભાવ
- 2) જો આધાર વર્ષ 2023 ના સાપેક્ષમાં વર્ષ 2024 માં નાણાંની ખરીદશક્તિ 0.75 હોય તો વર્ષ 2024 માટે ભાવનો સૂચક આંક કેટલો હોય ?
  - (A) 750
  - (B) 175
  - (C) 133.33
  - (D) 275

- 3) સહસંબંધાંક r નો વિસ્તાર શું છે ?
- (A) $-1 < r < 1$
 (B) 0 થી 1
 (C) $-1 \leq r \leq 1$
 (D) -1 થી 0
- 4) ક્રમાંક સહસંબંધની રીતમાં જો પ્રત્યેક અવલોકનની જોડ માટે પ્રચલિત સંકેતોમાં $R_x = R_y$ હોય, તો r ની કિંમત શું થાય ?
- (A) 0
 (B) -1
 (C) 1
 (D) 0.1
- 5) નિયતસંબંધ રેખા ક્યા બિંદુમાંથી હંમેશા પસાર થાય છે ?
- (A) $(\bar{x}, \bar{y})$
 (B) $(0, \bar{y})$
 (C) $(\bar{x}, 0)$
 (D) $(0, 0)$
- 6) બે ચલ વચ્ચેના નિયતસંબંધના અભ્યાસમાં નિશ્ચાયકતાનો આંક એટલે શું ?
- (A) બે પ્રમાણિત વિચલનોનો ગુણાકાર
 (B) સહસંબંધાંકનો વર્ગ
 (C) સહવિચરણનો વર્ગ
 (D) બે વિચરણોનો ગુણાકાર
- 7) 'ચોમાસામાં કોઈ એક કંપનીના છત્રીના વેચાણમાં થયેલો વધારો કઈ વધઘટ દર્શાવે છે ?
- (A) યાદચ્છિક
 (B) વલણ
 (C) મોસમી
 (D) ચક્રિય

8) સામાયિક શ્રેણીનો નિરૂપણ ગલ જણાવો.

(A) 3^n

(B) 3^n

(C) 3^n

(D) 3^n

9) નીચે જણાવેલ યાદગ્રંથક પ્રયોગો પૈકી કયા યાદગ્રંથક પ્રયોગનો નિદર્શ અવકાશ અર્પાત છે ?

(A) બે પાસા ઉછળાવવા

(B) ઓફિસમાંથી બે કર્મચારીઓ પસંદ કરવા

(C) ઈલેક્ટ્રિક બલ્બનું આયુષ્ય કલાકમાં માપવું

(D) 32 પાસામાંથી એક પાત્ર પસંદ કરવું

10) લીપ વર્ષ ન હોય તેવા વર્ષના ફેબ્રુઆરી માસમાં 5 સોમવાર આવે તેની સંભાવના કેટલી થાય ?

(A) 0

(B) $\frac{1}{7}$

(C) $\frac{2}{7}$

(D) $\frac{3}{7}$

11) નીચેનામાંથી કયો ચલ એ સતત ચલનું ઉદાહરણ છે ?

(A) કોઈ એક ક્ષણે બનતા અકસ્માતની સંખ્યા

(B) વર્ષ દરમિયાન વરસાદ પડ્યો હોય તેવા દિવસોની સંખ્યા

(C) દિવસ દરમિયાનનું મહત્તમ તાપમાન

(D) કુદુંબમાં બાળકોની સંખ્યા

12) એક અસતત ચલ X ના સંભાવના - વિતરણ માટે $E(X) = 5$ અને $E(X^2) = 35$ છે, તો આ વિતરણનું વિચરણ શું થાય ?

- (A) 40
- (B) 30
- (C) 20
- (D) 10

13) એક દ્વિપદી વિતરણનો મધ્યક 6 તથા વિચરણ $\frac{12}{7}$ છે તો આ વિતરણ કેવું બનેશે ?

- (A) ધન વિષમ
- (B) ઋણ વિષમ
- (C) સંખિત
- (D) વિતરણ વિશે કશું જ કહી શકાય નહિ

14) પ્રમાણિત પ્રમાણ્ય ચલના મધ્યક અને વિચરણ નીચેનાં પૈકી કયા છે ?

- (A) મધ્યક = 0, વિચરણ = 1
- (B) મધ્યક = 1, વિચરણ = 0
- (C) મધ્યક = 0, વિચરણ = 0
- (D) મધ્યક = 1, વિચરણ = 1

15) પ્રમાણ્ય વક્રમાં μ થી જમણી બાજુના પ્રદેશનું ક્ષેત્રફળ કેટલું હોય છે ?

- (A) 0
- (B) 0.5
- (C) 1
- (D) -0.5

16) સામાન્ય વિતરણ માટે મધ્યક અને પ્રથમ સતુર્થક 10 અને 11 છે. તો ત્રીજા સતુર્થકની કિંમત નીચેના પૈકી કઈ હશે ?

- (A) 8
(B) 14
(C) 19
(D) 10

17) $|x - 5| < 0.25$ ને સામીપ્ય સ્વરૂપ કયું છે ?

- (A) $N(0.25, 5)$
(B) $N(-5, 0.25)$
(C) $N(-5, -0.25)$
(D) $N(5, 0.25)$

18) જો $y = 10 - 3x$ હોય અને $x \rightarrow -3$ હોય, તો y કઈ કિંમતને અનુલભે છે ?

- (A) 1
(B) 9
(C) 19
(D) 7

19) $y = ax^n$, જ્યાં a અચળ સંખ્યા હોય તો $\frac{dy}{dx}$ ની કિંમત શું થાય ?

- (A) nx^{n-1}
(B) anx^{n-1}
(C) 0
(D) anx^{n+1}

20) માંગની મૂલ્ય સાપેક્ષતાનું સૂત્ર કયું છે ?

- (A) $-\frac{p}{x} \cdot \frac{dx}{dp}$ (B) $\frac{p}{x} \cdot \frac{dx}{dp}$
(C) $-\frac{x}{p} \cdot \frac{dp}{dx}$ (D) $-\frac{p}{x} \cdot \frac{dp}{dx}$

વિભાગ - B

[10]

નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. દરેકનો 1 ગુણ છે.

- 21) હુઆવાનો દર શોધવાનું સૂત્ર આપો.
- 22) વિકીર્ણ આકૃતિની મુખ્ય મર્યાદા શું છે ?
- 23) માપ (સ્કેલ)ના પરિવર્તનથી જો x અને y બંને ચલની કિંમતો બમણી કરવામાં આવે, તો નિયતસંબંધાંક બદલાશે ?
- 24) ચલ y ની 7 સમાહની માહિતી પરથી અન્વાયોજન કરેલ સુરેખ સમીકરણ $\hat{y} = 25.1 - 1.5x$ હોય, તો આઠમાં સમાહની y ની કિંમતનું અનુમાન શોધો.
- 25) પરસ્પર નિવારક ઘટનાઓની વ્યાખ્યા લખો.
- 26) એક સંમિત દ્વિપદી વિતરણનો મધ્યક 9 છે. તેના પ્રાયલ n ની કિંમત જણાવો.
- 27) 'પ્રમાણિત પ્રામાંક માપના એકમથી મુક્ત હોય છે.' આ વિધાન સાચું કે ખોટું ?
- 28) એક પ્રામાણ્ય વિતરણ માટે સરેરાશ વિચલનની લગભગ કિંમત 12 હોય, તો તે વિતરણનું પ્રમાણિત વિચલન મેળવો.
- 29) $\lim_{x \rightarrow -1} 4x + k = 6$ હોય તો k ની કિંમત શોધો.
- 30) સીમાંત ખર્ચની વ્યાખ્યા આપો.

વિભાગ - C

[14]

નીચેના નવમાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 2 ગુણ છે.

- 31) વર્ષ 2020 થી 2023 સુધીના જીવનનિર્વાહ ખર્ચના સૂચક આંક અને સરેરાશ માસિક વેતન નીચે મુજબ આપેલ છે તે પરથી દરેક વર્ષ માટે વાસ્તવિક વેતન શોધો.

વર્ષ	2020	2021	2022	2023
સરેરાશ માસિક વેતન (₹ માં)	36,000	40,000	52,000	56,000
જીવનનિર્વાહ ખર્ચનો સૂચક આંક	120	150	130	160

32) જો બે ચલ X અને Y વચ્ચે સહસંબંધક 0.8 હોય, તો નીચેનાની કિંમત શોધો.

(i) $r(x, -y)$

(ii) $r(-x, -y)$

33) જો $\bar{x} = 30$, $\bar{y} = 20$ અને $b = 0.5$ હોય, તો Y ની X પરની નિયતસંબંધ રેખાનો અંતઃખંડ શોધો અને તે રેખાનું સમીકરણ લખો.

34) સાન્નિક શ્રેણીના ઘટકોના નામ લખો.

35) બે સમતોલ શિક્ષા ઉછાળવામાં આવે તો,

(i) એક છાપ અને એક કાંટો મળે

(ii) ઓછામાં ઓછી એક છાપ મળે તેની સંભાવના શોધો.

36) દ્વિપદી વિતરણના કોઈપણ ચાર ગુણધર્મો જણાવો.

37) $N(16, 0.5)$ ને અંતરાલ અને માનક સ્વરૂપમાં દર્શાવો.

38) $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 + 128}{x + 2}$ ની કિંમત શોધો.

39) વિધેય $f(x) = 12 - 4x - 7x^2$, $x = 2$ આગળ વધતું કે ઘટતું છે તે નક્કી કરો.

વિભાગ - D

■ નીચેના બાર માંથી કોઈપણ આઠ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 3 ગુણ છે. [24]

40) વર્ષ 2020 થી 2024 સુધીના કોઈ એક પ્રકારના સ્કૂટરના વેચાણના પરંપરિત આધારે રેખાચિત્ર સૂચક આંક નીચે મુજબ છે. તે પરથી અચલ આધારે સૂચક આંક ગણો.

વર્ષ	2020	2021	2022	2023	2024
રેચાણનો સૂચક આંક	110	112	109	108	105

41) જળતણની પાંચ વસ્તુઓમાંથી ત્રણ વસ્તુઓના ભાવમાં આધાર વર્ષ 2023 ની સરખામણીએ વર્ષ 2024 માં અનુક્રમે 50%, 90%, 110% નો વધારો થયો છે.

અન્ય બે વસ્તુઓના ભાવમાં અનુક્રમે 5% અને 2% ઘટાડો થયો છે. જો પાંચ વસ્તુઓની સાપેક્ષ અગત્યતા 5 : 4 : 3 : 2 : 1 ના પ્રમાણમાં હોય, તો વર્ષ 2024 નો બજાટણના ભાવનો સૂચક આંક શોધો.

42) એક દ્વિચલ માહિતી પરથી નીચેના પરિણામો મળે છે.

$n = 10$, $\Sigma(x - \bar{x})(y - \bar{y}) = 72$, $S_x = 3$ અને $\Sigma(y - \bar{y})^2 = 360$. આ પરથી સહસંબંધાંક શોધો.

43) એક બોલપેન બનાવતી કંપનીની છેલ્લા વર્ષના દરેક માસના અંતે બોલપેનનો ભાવ (₹ માં) અને તે સમયે બોલપેનના પુરવઠા (એકમોમાં) ની નીચે આપેલી માહિતી પરથી જ્યારે બોલપેનનો ભાવ ₹ 40 હોય ત્યારે તેના પુરવઠાનું અનુમાન મેળવો.

વિગત	ભાવ (x)	પુરવઠો (y)
સરેરાશ	30	500
વિચરણ	25	10,000
સહવિચરણ = 400		સ્તરણ = 20

44) જો Y ની X પરની નિયતસંબંધ રેખા $\hat{y} = 11 + 3x$ અને $S_x : S_y = 3 : 10$, હોય, તો નિશ્ચાયકતાનો આંક શોધો.

45) સામયિક શ્રેણીની આલેખની રીતના કોઈપણ ત્રણ ગુણ જણાવો.

46) યાદચ્છિક પ્રયોગના લક્ષણો જણાવો.

47) ઘટનાઓ A અને B માટે $P(B) = \frac{3}{5}$ અને $P(A' \cap B) = \frac{1}{2}$, હોય, તો

$P\left(\frac{A}{B}\right)$ અને $P(A' \cup B')$ શોધો.

48) 1 થી 100 સુધીની પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓમાંથી એક સંખ્યા યાદચ્છિક રીતે પસંદ કરવામાં આવે છે. પસંદ કરેલી સંખ્યા એક અંકની હોય અથવા પૂર્ણવર્ગ હોય તે ઘટનાની સંભાવના શોધો.

૨૫) એક કોમ્પની નિતરણના મધ્યક અને નિચરણ અંકને ૩ અને ૧૧ છે, તો આ કોમ્પની નિતરણ માટે ૩૫% ની વ્યાજવહી થશે.

૨૬) માહિતીક ચલ ૧ એ એક કંપનીમાં થતા નાર્થિક અકસ્માતની સંખ્યા દર્શાવે છે. તેનું સંભાવના નિતરણ નીચે મુજબ આપેલ છે.

$X = x$	0	1	2	3	4
$P(x)$	0.3	0.25	0.2	0.15	0.1

(i) અચલોંક ૧ શોધો.

(ii) આ કંપનીમાં નાર્થિક એક અમના બે અકસ્માત થશે તે ઘટનાની સંભાવના શોધો.

૨૭) $f(x) = (x^2 + 3x + 4)^2$ હોય, તો $f'(x)$ મેળવો.

વિભાગ - B

■ નીચેના ચારમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના માત્રા મુજબ જવાબ આપો.

કરેક પ્રશ્નના ૪ મુલ્ય છે.

112

૨૮) મુનિવર્સિટીની એક હોસ્ટેલમાં રહેતા વિદ્યાર્થીઓનું સરેરાશ માસિક ખર્ચ ₹ ૨,૦૦૦ છે અને તેનું પ્રમાણિત નિચલન ₹ ૩૦૦ છે, જો વિદ્યાર્થીઓના સરેરાશ માસિક ખર્ચનું નિતરણ પ્રમાણ્ય હોય, તો

(i) ₹ ૨૫૦ અને ₹ ૧,૭૫૦ ની વચ્ચે ખર્ચ કરતા વિદ્યાર્થીઓની ટકાનારી શોધો.

(ii) ₹ ૧,૬૦૦ થી વધુ ખર્ચ કરતા વિદ્યાર્થીઓની ટકાનારી શોધો.

(નોંધ : દરેક વિદ્યાર્થીઓએ પ્રમાણ્ય નિતરણ કોઈપણ નાણા મુજબ લખવા)

૨૯) એક પ્રમાણ્ય નિતરણનો મધ્યક ૨૦ અને નિચરણ ૫ છે, તો ભરાબર મધ્યના ૯૦% અવલોકનોને સમાવતી સીમાઓનો અંકાજ મેળવો.

(નોંધ : દરેક વિદ્યાર્થીઓએ પ્રમાણ્ય પ્રમાણ્ય મલની વ્યાખ્યા આપી તેનું સંભાવના ઘટલ વિધેય લખવું)

54) જો $f(x) = x^2 - x$ હોય તો $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{f(x) - f(2)}{x - 2}$ ની કિંમત શોધો.

55) એક વસ્તુની માંગનું વિધેય $P = 30 - \frac{x^2}{10}$ છે. મહત્તમ આવદાની માટે માંગ અને કિંમત શોધો.

વિભાગ - F

■ નીચેના છમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેક પ્રશ્નના 5 મુલ્ય છે.

[20]

56) નીચે આપેલી ખાદ્ય-ખોરાકોની ચીજવસ્તુઓના ભાવ અને વપરાશ અંગેની માહિતી પરથી વર્ષ 2023 ને આધાર વર્ષ તરીકે લઈ વર્ષ 2024 માટે લાભ્યપર, પાસે અને કિશરનો સૂચક આંક શોધો.

વસ્તુઓ	એકમ	વર્ષ 2024		વર્ષ 2023	
		ભાવ (₹)	જથ્થો	ભાવ (₹)	જથ્થો
ચોખા	20 કિગ્રા	800	1.5 કિગ્રા	780	1 કિગ્રા
દૂધ	લિટર	44	10 લિટર	40	12 લિટર
બ્રોડ	કિગ્રા	50	1.5 કિગ્રા	45	2 કિગ્રા
કેળાં	ડઝન	36	1.5 ડઝન	30	2 ડઝન

57) ઈલેક્ટ્રિક પંખાનું ઉત્પાદન કરતી કંપનીઓની જાહેરાત-ખર્ચ અને વેચાણ વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ કરવા નીચેની માહિતી એકઠી કરવામાં આવી છે. આ માહિતી પરથી કંપનીઓના જાહેરાત-ખર્ચ અને વેચાણ વચ્ચેનો સહસંબંધાંક કાર્લ પિયર્સનની રીતે મેળવો. <https://www.gujaratboardonline.com>

કંપની	A	B	C	D	E	F
જાહેરાત ખર્ચ (લાખ ₹)	140	120	80	100	80	180
ઈલેક્ટ્રિક પંખાનું વેચાણ (કરોડ ₹)	35	45	15	40	20	50

- 58) નીચેની માહિતી પરથી વેચાણ (હજાર એકમોમાં) અને નફો (લાખ ₹ માં) વચ્ચે ક્રમાંક સહસંબંધાંક ગણો.

વેચાણ (હજાર એકમો)	25	58	215	72	58	25	90	162
નફો (લાખ ₹)	65	140	500	115	65	65	220	340

- 59) કાર બનાવતી કંપનીના કારના એક મોડેલ માટે કાર વપરાશના સમય અને કારના સરેરાશ વાર્ષિક નિભાવ ખર્ચ વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ કરવા માટે નીચે મુજબ માહિતી મેળવવામાં આવી.

કાર	1	2	3	4	5	6
કાર વપરાશનો સમય (વર્ષ) x	3	1	2	2	5	3
સરેરાશ વાર્ષિક નિભાવ ખર્ચ (હજાર ₹) y	10	5	8	7	13	8

આ પરથી y ની x પરની નિયતસંબંધ રેખા મેળવો. જ્યારે કાર-વપરાશનો સમય 5 વર્ષ હોય ત્યારે વાર્ષિક નિભાવખર્ચનું અનુમાન અને તેની ગુણિત શોધો.

- 60) નીચેના કોષ્ટકમાં એક રાજ્યનાં જુદાં જુદાં વર્ષોના જન્મદર આપેલ છે. આ માહિતી માટે સુરેખ વલણનું અન્વાયોજન કરો. વર્ષ 2025 માટે જન્મદરનો અનુમાન મેળવો.

વર્ષ	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
જન્મદર	22.2	21.8	21.3	20.9	20.6	20.2	19.9

61) એક દુકાનના વાર્ષિક વેચાણ (લાખ રૂ માં) ની નીચેની માહિતી માટે ચાર વર્ષના સરેરાશ વેચાણનો વેર ગણાવો.

વર્ષ	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
વેચાણ (લાખ રૂ માં)	5	3	7	6	4	8	9	10	8	9

